

י ש י ב ה ז'

של ועדת החוקה, חוק ומשפט

ז

יום א', ט"ז באייר תש"ט, 15.5.49

הישיבה נפתחה בשעה 17.15

השתתפו: נ. ניר, היו"ר
י. בדר
ח. בן-אשר
מ. בן-עמי
ד. בר-ניר
ד. בר-רב-האי
ז. ורהפטיג (באחור)
ק. כהנא
ש. כ"ץ
י. לם
גב' ע. פישמן
י. קליבנוב
ח. רובין
א. תבתי

בזכות דעה מיעצה: א. פרמינגר

ד"ר פ. רוזנבליט - שר המשפטים
מ. רוזטי - מזכיר הכנסה
א. צידון - סגן מזכיר הכנסה
גב' ל. הנימן - משרד המשפטים
גב' הינדן - משרד המשפטים
מ. פיאמנטה - מתרגם לערבית

רל.

סדר עבודת הועדה (המשך)

היו"ר נ. ניר

פוחח את הישיבה.

בישיבה הקודמת היו לנו חילופי דברים בענין סדר עבודת הועדה. לא סכמנו כלום כי רצינו לשמוע את דעת שר המשפטים. לפי החלטת הועדה העברתי פרוטוקול מישיבת הועדה לשר המשפטים ובקשתי להיות נוכח בישיבה זו כדי שנוכל לסכם את השאלה. כן פניתי לשר החוץ - לפי החלטת הועדה - בשאלת ירושלים, והבאתי בפניו את ההצעה שהיחה, לקיים ישיבה משותפת עם ועדת החוץ בענין זה.

בקשתי משר המשפטים גם להביא בפנינו את חכנית פעולתו של משרד המשפטים בחקיקה.

שר המשפטים פ. רוזנבלים

אני רוצה להתחיל בשאלת החוקה. הגיע הזמן לגלות את הסוד - שידוע לכול - שבענין זה ישנם חילוקי דעות. בממשלה אין דעה מוסכמת אם בכלל הגיע הזמן לחוקק חוקה. יתר על כן, השאלה הזאת טרם עלתה בסדר-היום של הממשלה. אולם, אגב הדיון על כמה חוקים גם בממשלה הזמנית ובמועצת המדינה הזמנית, החברר שבענין זה ישנן דעות שונות. לפיכך לא אוכל, לצערי, למסור לועדה מה עמדת הממשלה בענין זה. גם כל זאת - אינני מוכן להסתיר זאת מהועדה - בממשלה ישנם חילוקי דעות בשאלה זאת. הייתי מציע לועדה להזמין את ראש הממשלה לחוות את דעתו בפני הועדה בענין זה.

רל.

לדעתי, מוטב לחוקק חוקה יסודית וכוללת. הייתי מציע שבחור
יסוד לויכוח השמש הצעה ליאו כהן. על כל פנים, אני בדעה - ופה אני
קובע עמדה לגבי אחת השאלות אשר נתעוררו בויכוח: איך לפתוח בדיון, אם
הועדה תציע הצעה או תחקן הצעה שחובא בפניה - שמוטב ללכת בדרך
שהלכה כמה ארצות: למסור את עיבוד ההצעה לאדם אחד. אני תושב שעבודת
כהן היא יסודית ורצינית, ויכולה לשמש נקודת מוצא בשביל ויכוח.
השאלה היא אם הועדה מוכנה בכלל להכנס לויכוח, אם יש צורך בחוקה או
לא. אינני יודע מה הדעת המסוכמת של כמה מפלגות גדולות והשובות, בענין
זה. לפיכך אני תושב שמוטב להתחיל את הדיון בשאלה זאת אם בכלל
רוצים לחוקק חוקה בשלב זה של ההתפתחות. אם להשיב על זה בחיוב, הייתי
אומר לקחת בחור הצעה את הצעה ד"ר ליאו כהן, ולצרף את הפרוטוקולים
של הדיונים שהיו בוועדת החוקה של מועצת המדינה הזמנית.
ישנן דעות שונות בשאלת חוקת היסוד. יש דעה שעבר הזמן של
קונסטיטוציות. זה היה, כאילו, נחלת המאה ה-19, אשר אז חידשו הרבה
ע"י קונסטיטוציות; כל מה שנאמר בדרך כלל בחוקת היסוד, נהפך כבר לנחלת
העולם החרבותי, ואין בו כל חידוש; זהו חלק מההכרה התרבותית הכללית,
ואין היום כל צורך להצהיר בחוקה שיש דבר כזה. לדעתי, דקא במסיבות
שאנחנו נתונים בהם - קיבוץ גלויות - אי-אפשר לאמר שלא ננחיל לאלה
שיבואו תורה חדשה. לקונסטיטוציות יש גם ערך חינוכי רב. אין זה רק
משהו הצהרתי, זה מעין שיר השירים של התחוקה. דבר זה חשוב דוקא כאשר
אנחנו בונים את ארצנו מחוץ קיבוץ גלויות.
הנימוק השני אשר נשמע לפעמים הוא שהדיון בחוקה יסבך אותנו
בויכוחים אידיאולוגיים בזמן שמוטלים על הכנסת תפקידים יותר חיוניים
ודחופים. לי נדמת שאי-אפשר להמנע מההתנגשות האידיאולוגית הזאת. יש
לברר כמה דברים. יתכן שההתנגשות האידיאולוגית הזאת תביא אותנו לידי כך
שנצטרך להפטר, אבל אי-אפשר להמנע מויכוחים על שאלות יסודיות. אני
תושב שלא נרדח שום דבר ע"י הסחרת הדברים והעלמתם.

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
סדר עבודת הועדה
שר המשפטים

הטענה השלישית שאנחנו שומעים היא שברוך כלל קונסטיטוציות בלתי כתובות יוחר טובות מאשר קונסטיטוציות כתובות. האמת היא שרק באנגליה אשאקאצאצא אין קונסטיטוציה. גם לכל הדומיניונים יש קונסטיטוציות כתובות. באנגליה אמנם אין קונסטיטוציה כתובה, אבל בכל שאלה פרינציפיונית שתעורר בית-המשפט יוכל לתת חשובה. דבר כזה יתכן רק בתנאים אטאאאא ההיסטוריים המיוחדים של אנגליה. אי-אפשר להגיד שאנחנו, כאשר אנחנו בונים מדינה מחוץ קיבוץ גלויות - נוכל להסתפק, בכל שאלה קונסטיטוציונית שעלולה להעורר, במה שקוראים בחוק האנגלי "קונבנשנס", אשר מוספמים ע"י כולם ומחייבים את כולם.

לי לא נראים הנימוקים אשר משמיעים נגד חקיקת קונסטיטוציה. מצד שני אינני מקבל את הדעה שהשאלה בכלל לא פתוחה. קראתי בפרוטוקול שאחד החברים אמר שעצם העובדה שהועדה נקראת "ועדת חוקה", מראה שהכנסת החליטה באותה שאלה. לדעתי הכנסת החליטה רק שהועדה הזאת תדון בכל השאלות הנוגעות לקונסטיטוציה, וזה כולל גם את השאלה האם תהיה קונסטיטוציה ומתי. לדעתי השאלה היא פתוחה.

יש אומרים שבין קונסטיטוציה בלתי כתובה ובין קונסטיטוציה כתובה, יש משהו שבאמצע - מערכת של חוקים קונסטיטוציוניים, אשר אמנם כתובים, והם משתלבים יחד לרקמה אחת אשר אפשר לכנותה בשם קונסטיטוציה. מבחינה זאת, גם היום יש למדינתנו קונסטיטוציה. יש לנו חוקים אשר בהם אנחנו מוצאים חשובה כמעט על כל השאלות אשר נפתרות בדרך כלל בקונסטיטוציה, חוץ מאותן הבעיות אשר רק עתה, עם הקמת המדינה, התעוררו. בדרך כלל יש לנו היום מערכת חוקים קונסטיטוציוניים, ואם מקבלים את הדעה שקונסטיטוציה ומערכת חוקים קונסטיטוציוניים, הם דברים דומים, הרי מבחינה זאת יש לנו כבר היום קונסטיטוציה. אך מערכת חוקים קונסטיטוציוניים אינה קונסטיטוציה, אשר היא סיכום של דברים

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.89
סדר עבודת הועדה
שר המשפטים

ר.ל.

עקרוניים ויסודיים.

יש שאלה חשובה, אשר היועץ המשפטי נגע בה, ואני מחקשה בה

מאוד; מבלים בין קונסטיטוציות נוקשות - *rigid* ובין
קונסטיטוציות גמישות - *flexible*. בדרך כלל מקובל בעולם שהנוקשות

של הקונסטיטוציה היא אחת התכונות היסודיות שלה. אין אפשרות לשנות

את הקונסטיטוציה כפי שמשנים בחוק אחר. במסגרת של חוקת נוקשות ישנן

שיטות שונות: או שבותרים פרלמנט מיוחד בכדי לשנות את הקונסטיטוציה,

או שאפשר לשנותה ע"י ח"ב של $2/3$, או בהצבעות בשני מושבים

רצופים, וכו'. ישנן רק שלוש ארצות שהקונסטיטוציה שלהן אינה נוקשה:

אנגליה - אשר אין לה בכלל קונסטיטוציה כתובה - פינלנד וניו-זילנד.

בכל הארצות האחרות אשר יש להן קונסטיטוציה, הקונסטיטוציה היא

נוקשה, ויש כל מיני סייגים לאפשרות של שינוי בקונסטיטוציה.

נוקשות של קונסטיטוציה מעוררת פרובלימות חמורות מאוד,

כי הפרלמנט מקים למעשה, ע"י הקונסטיטוציה, מוסד אשר למעלה מהפרלמנט.

אם אנחנו נקבל קונסטיטוציה, והפרלמנט בעוד שנים יקבל חוק אשר אחד

מסעיפיו עומדים בניגוד למה שכחוב בקונסטיטוציה, ביח"משפט יוכל

להגיד שהחוק הזה אשר הפרלמנט קיבל הוא בטל ומבוטל מפני שהוא עומד

בניגוד לקונסטיטוציה. אני כבר עתה יכול להגיד שאני נגד ביח"משפט

מיוחד לשאלות קונסטיטוציוניות. אבל קונסטטוציה, ביחוד קונסטיטוציה

נוקשה, מביאה חמיד לידי כך שחיינה טענות נגד חוק שהפרלמנט מקבל,

והפרלמנט בעצמו לא יכול להכריע בכך, אלא בית המשפט העליון בלבד.

אני עדין לא באחי לכלל החלטה ברורה בשאלה זו, על כל פנים אני מאד

מאוד שוקל אם לא מוטב היה להצטרף לאלה שלוש הארצות אשר ישנן כבר,

אשר יש להן קונסטיטוציה, אבל אין בה קדושה עליונה, ולכל חוק יותר

מאוחר יש זכות קדימה לגבי חוק יוחר מוקדם. אם מקבלים פרינציפ כזה,

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
סדר עבודת הועדה
שר המשפטים

ר.ל.

נוטלים טובן, הרבה מהקדושה של הקונסטיטוציה, ואז יכולים לשאול:
לשם מה יש צורך בקונסטיטוציה. בכל זאת אני בעד הדבר הזה, שיהיה
לנו סיכום של עקרונות יסודיים, בחוק אחד שנקרא קונסטיטוציה,
בעיקר בתנאים של ארצנו. אני מציע לשמוע גם את דעת ראש הממשלה,
אשר מוכן לבוא לוועדה ללהשמיע את דעתו בענין זה.

על כל פנים, יש לברר את השאלה הזאת, ואם יוחלט שיש לגשת
להכנת החוקה, הצעתי היא לקחת את הצעת ליאו כהן מתור יסוד, כדי
שנדע על מה לבסס את הויכוח.

בנוגע לשאלות אחרות אשר נחעוררו, כפי שקראתי בפרוטוקול:
אני מצא מצטרף לדעה האומרים שמאחר שנבחרה ועדה בת 23 חברים, צריכה
להיות קריאה ראשונה של כל חוק אשר יועבר לוועדה, ואחרי כן אפשר
להחלק לוועדות משנה. הועדה יכולה למלא את ידי ועדת המשנה להעביר
את החוק מסוים ישר לכנסת, או תוכל לדרוש מפעם לפעם להחזירו למליאת
הועדה. דבר זה תלוי במיב החוק. היות ואני מאמין באובייקטיביות של
היו"ר, הייתי מניח את ההחלטה בידי היו"ר בכל המקרים האלה, אחרת
יהיה ויכוח על עצם השאלה הזאת, ודבר זה יגזול זמן רב.

אני יכול למסור לכם מה המצב בקשר לתכנית החקיקה. אנחנו
גמרנו עכשיו את חוק הצבא. הכנסת בזמנו האריכה את התקנות לשעת חירום
ואנחנו הבטחנו להביא את החוק החדש. משו המשפטים גמר את החוק הזה
והוא יבוא בימים הקרובים בפני הממשלה. הוא הדין בנוגע לחוק
האזרחות. אם החוקים האלה יובאו בפני ועדה זאת או אחרת - אינני
יודע. אני הייתי מעוניין מאוד שחוק האזרחות יעבור לוועדה זאת, אם
כי הממונה על ביצועו הוא שר הפנים. אחרי זה אנחנו מביאים את חוק
תפיסת נכסים, אשר יבוא במקום חלק ניכר של החוק "emergency regulations"
מ-1945, אך מבלי לקשור את הדבר הזה לתקופת חירום. חוק זה יבטל גם

רל.

אח החקנות שעת חירום (תפישה קרקעות). החוק כולל אח כל ההערות אשר חלות על תפישה נכסים נדים ולא נדים, לצרכים ציבוריים. הכוונה היא לא לאקספרופריאציה כי אם לתפיסה רק לשימוש זמני.

אנחנו סיימנו כבר מזמן אח חוק הגנת המדינה. זה חוק אשר מכיל הוראות על פשעים חמורים בבטחון המדינה. החוק הזה יבטל אח החלק הראשון של ה- "Emergency regulations" מ-1945.

אחרי כן הכינונו חוק תחום הכנסה - דברחי על כך עם הנשיא אוח. לפי חוק זה יהיה תחום מסביב לכנסת אשר בו אסורות התקהלויות וכו', לפי המקובל גם בארצות אחרות. אינני יודע אם חוק זה יבוא לפני הועדה הזאת.

העברנו לממשלה חוק הגנת החייל (דירה). חוק זה מגן על החייל לגבי הוצאה לפועל של פסק דין של פינוי.

החוק העיקרי אשר הועדה הזאת צריכה לדון עליו - חוק בתי המשפט - כמעט נגמר.

יש לנו חומר רב בשביל הועדה, אלא שכל החוקים מוכרחים לעבור בממשלה ודבר זה מעכב את העבודה.

חוק בתי המשפט הקיים הוא מתקופת המנדט, ולפיו מוקמת הוכנסו כל מערכת בתי המשפט. בחוק הזה תהא תקנות רבים במשך השנים. החוק הזה מביא את קונסולידציה של כל הדברים האלה, אבל גם תקנות חשובים לגבי מה שהיה עד עכשיו מימי ממשלת המנדט, בענין הקוולפיקציה של השפטים, בתירחם, מינויים וכו'.

אנחנו מעבדים את חוק נזקי-מלחמה. הענין הזה יבוא בודאי בפני האוצר. אחם יודעים שהונהג מעין ^{הכנסה} וולנטארי נגד נזקי מלחמה, עוד בזמן מועצת המדינה. דבר זה לא פעל טוב, מכיון שיש הרבה משתמטים שלא במחו את רכושם. במקום החוק הזה יבוא חוק אחר.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
סדר עבודת הועדה
שר המשפטים

אנחנו מטפלים בחוק מס ההכנסה, מכניסים חיקונים שונים,
וכן בחוק מס השבח הקרקעות. הממשלה דנה עכשיו בעקרונות למס ירושה.
חוק אחר שאנחנו דנים בו הוא חוק הפקעת קרקע למסילות ברזל. מחבר
שבביל הרצועות הקטנות האלה החוק הכללי על אקספרופריאשן - אינו מתאים,
שבביל הועדה הזאת החוק החשוב ביותר הוא חוק בתי-המשפט.
אני הייתי מאוד מעוניין שחוק האזרחות יבוא הנה, או אולי לדיון משותף
עם ועדת הפנים.

העברנו לממשלה את חוק החוקים הנסחרים. ממשלת המנדט חקקה
לפני ה-14 במאי של השנה שעברה מספר חוקים אשר לא נתפרסמו, על כל פנים
לא בעתון הרשמי, אלא הופיעו במחברת מיוחדת שהופסטה באנגליה. במחברת
הזאת ישנם כל מיני חוקים שהופיעו עוד לפני ה-14 במאי, ואנחנו קוראים
להם חוקים נסחרים. לפי פקודת סדרי השלטון והמשפט, כל החוקים שהיו קיימים
ב-14 במאי - מלבד אלה שבוטלו - קיימים. יש דעות שונות על השאלה אם
החוקים האלה בכלל חלים עלינו, היות ולא נתפרסמו בעתון הרשמי אלא
בצורה אחרת. אולם בזמן האחרון של שלטון המנדט, הופיע *ordening council*
אשר אמר בפירוש שהנציב העליון יכול לחוקק חוקים גם בלי לפרסם אותם.
מכל מקום, דעת משרד המשפטים קבלו רוב, שעל כל פנים מוטב לבטל את
החוקים האלה. החוק הזה יבוא בודאי בפני הועדה הזאת.
אתרי כן ישנו חוק המינהל המחוזי, זה ~~אחראי~~ ~~אחראי~~ ~~אחראי~~ ~~אחראי~~
במקום חוק המועצות המקומיות.

אלה מחברי הועדה אשר שמעו את הרצאת שר הבטחון בוועדת החוץ
והבטחון, יודעים שהממשלה תביא חוק על גיוס לצבא, מגיל 18, לשתי שנים
וחצי, וחובת גיוס עד לגיל 50, לרזרבה וכו'.
אנחנו עדין מעבדים את חוק הבתים המשותפים. אנחנו רוצים
ליצור בעלות נפרדת על דירות בבתי משותפים. הדברים האלה בשלב מאוד

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
סדר עבודה הועדה
שר המשפטים

מתקדם של עבודה משרד המשפטים.

בסיום אני רוצה לחזור לנקודת המוצא של הרצאתי, בשאלת החוקה. עניתי על השאלה בחיוב, וביחוב מוחלט: אני י בעד חוקה ובעד המשכת העבודה אשר התחילה בה במועצה המדינה הזמנית. אך אני רואה מראש שהדבר הזה יקח זמן רב. אינני מאמין שנגמור את העבודה במשך שנה. לפי הערכתי, שנה וחצי הוא המינימום. מצד שני אני חושב שיחכן שיהא צורך בחקיקה חלקית בשטח זה, ואני מתכוון בזאת, הייתי אומר, להרחבת חוק המעבר. יש כמה שאלות אשר צריך לפתור אהן, ומוטב לפתור אותן שעה אחת קודם. לא טוב שאנחנו מחוקקים חוקים רק כאשר אנחנו צריכים להם, למשל כשהנשיא צריך לסוע. אני חושב שיש לעבד את כל הדברים האלה בצורת חוקות קטנות. בין כך ובין כך, חצים להביא נוסח חדש של פקודת סדרי השלטון והמשפט, אשר מחייב גם כן כמה תיקונים אשר ראינו צורך בהם במשך השנה הזאת, ואפילו לחוקק חוק קצת יותר כולל של סדרי השלטון והמשפט אשר יכלול גם את פקודת המעבר וגם את חוק המעבר. אני הייתי מקדים דבר זה לקונסטיטוציה מכיון שאני רואה מראש שהדיון בקונסטיטוציה, על כל פנים יקח זמן רב.

הי"ר נ. ניר

התעוררה כאן שאלת העבדת החוקים לוועדות. יש מישהו בינינו אשר חושב שהענין אינו בסדר. ישנם חוקים אשר בחלקם הגדול הם משפטיים גרידא, והם מועברים לוועדות אחרות. הוועדות האלה מחליטות על החוק באופן ענייני, אבל אינן יכולות להכנס לפרטי הסעיפים, ולכן החוקים מקבלים צורות שונות. היינו רוצים לשמוע את דעת שר המשפטים בענין זה, האם אתה שבע רצון מהסדר הקיים, ומה אתה חושב להציע.

רל.

שר המשפטים פ. רוזנבלים

ההצעה הקיימת היא לא לחזור לשיטה של מועצת המדינה הזמנית, אשר מ' חוק, לאחר שעבר את הועדה העניינית, עבר ועדה נוספת. עלי לאמר שעד עכשיו, מצדי, אינני רואה כל צורך וכל יסוד לערער על הסדר שהונהג. הייתי מציע לחכות זמן מה עד שנרכוש נסיון. אפשר לאמר שועדת החוקה חוק ומשפט תציע לקבל רשות להביע דעה לגבי חוקים מסוימים, שהם פרוצדוראליים, טכניים ומשפטיים, שיועברו לדיון לוועדה זו.

אשר לסדר עבודת הועדה, כפי שקראתי הועדה עומדת על יום ג'. אני הייתי רוצה מאוד להשתתף, לכל הפחות בעבודת הועדה הזאת. יום ג' להנ"צ הוא יום ישיבות הממשלה, ואין זה במקרה, כי זה בתוך המושב של הכנסת. יכולים להיות מצבים שונים בכנסת ומוטב שלממשלה חהיה אפשרות לדיון דוקא באמצע המושב. אני גם אינני רואה איך הועדה הזאת תוכל לגמור את עבודתה אם חשב רק יום אחד בשבוע, אמנם אין זה ענייני, אך אם מותר לי לחוות דעה - איננני חושב שהועדה הזאת תוכל להסתפק ביום אחד.

י. ל.

אני מציע לקבוע כיום קבוע לעה עתה רק יום אחד. אם יהיה צורך נקבע גם יום שני. כיום קבוע אני מציע את יום ד'. יש רק נימוק אחד נגד יום ד' ש' שביום ד' עובדת ועדת אחרות. הנימוק הזה אינו נראה לי, ועדת החוקה אא וועדת הכנסת הן הועדות הגדולות, והועדות האחרות צריכות להתאים את עבודתן.

רל.

ח. רובין

אני מציע לא לקבוע כל האריך לוועדת משנה אשר עדין לא נולדו. הועדה הזאת עדין לא כל כך עמוסת עבודה, שהיא צריכה לקבוע ועדות משנה. אני מציע להודיע למזכירות הכנסת שיום ד' הוא משורין, ולקבוע אח יום ב' כיום רזרבי, אם יהיה בכל צורך. החברים אשר באים מחוץ לחל-אביב יצטרכו לעשות מאמץ ולהגיע ביום ב', כי יום ב'-ג'-ד' משורין נים לעבודה הכנסת.

ד. בר-ניר

אני מוכרח לחלוק על דברי רובין. אין חולקים על זה שצריך להיות יום קבוע למליאח הועדה אשר בצ צריך להשתתף שר המשפטים. נקבע שלשם עבודה הועדה ניזקק לוועדות משנה שתקבענה מפעם לפעם. מוכרחים להתחיל על יום קבוע להתכנסותן של ועדות המשנה. אני מציע שזה יהיה יום ב'.

ז. ורהפטיג

אני מציע לקבוע רק אח יום ד' לישיבת הועדה, ועל כל יתר החברים נדון בשעתם.

א. צידון

ביום ד' ישנן ועדות אחרות. אני מבקש מהועדה לא לקבוע בפרינציפ דוקא את יום ד'. אני מבין שביום ג' הדבר בלתי אפשרי, לכן אני מציע להשאיר כברירה או את יום ב' או את יום ד'.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
סדר עבודת הועדה

היו"ר נ. ניר

היחה הצעה - חמך בה שר המשפטים - שכל חוק שיועבר לוועדה
לא תהא אפוא יעבור דיון כללי בוועדה, כקריאה ראשונה, ורק אחרי כן יכולה
הועדה להעבירו לוועדת משנה.

מתליטים: על כל חוק שיובא בפני הועדה
יהיה דיון כללי, ולאחר הדיון
תהיה הצבעה אם להעבירו לוועדת
משנה או לדון בו בישיבה מלאה,
וכן אם ועדת משנה תצטרך להביאו
שנית בפני הועדה או לא.

ח. רובין

אני מציע שלפני שיקויים דיון כללי תהיה הצבעה אם יש
צורך בדיון כללי.

י. ברך

יש לי נסיון מועדות משנה. לפעמים הצלחנו לבוא להסכמה
פה אחד ובקצב מהיר, רק מפני שקודם היה ויכוח כללי, והדיון נבנה על
הסכמה כללית.

היו"ר נ. ניר

לא נצביע על כך. כל חבר יכול להציע בתחילת הדיון בחוק
מסוים, שווה על הדיון בו.

מתליטים: ועדות המשנה הבהרנה בכל פעם
לכל ענין שיהיה צורך, ולא תהיינה
קבועות.

ישיבות הועדה תחקיימנה בקביעות

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
סדר עבודת הועדה
היוצר נ. ניר

פעם אחת בשבוע - עד שלא יוחלט
אחרת. כיום קבוע לישיבות נקבע
יום ד' ב-08.30. הועדה מבקשת
ממזכירות הכנסת להשתדל לסדר את
עבודת הועדה בצורה שתאפשר לחברי
הועדה להשתתף בישיבותיה.

ב. בן-עמי

לדעתי יש לתת למדינתנו חוקה שלמה ומושלמת אשר חכיל את
כדי
כל הדברים היסודיים אשר אשכנע אזור ואזור יוכל לדעת מה הם חוקי היסוד של
המדינה, במה הוא מוגן ע"י הקונסטיטוציה, ברכושו, בגופו, בכבודו, בממונו,
מה הן סמכויות ביח"המשפט. לדעתי, עצם ההתעלמות מהצורך בדיון בחוקה,
זו היא מעין התנכרות לדבר יסודי - לדעת הבורח ולדעת אזרחי המדינה אשר
הלכו לבחירות.

יש להבדיל הכול יסודי בין חוקה ובין חוק. הקונסטיטוציה
צריכה להיות נוקשה, ואני אינני חושש כלל מהמחשבה שכאילו יהיה משהו
מעל למורשון, ע"י זה שהקונסטיטוציה אינה ניתנת להחלפה. האזרח רואה
בכך הגנת זכויותיו, כי שום חוק לא יכול לשנות ולערער את הקונסטיטוציה.

י. קליבנוב

אני מוצא לחובתי להביע את תודתי על החומר ששמענו משר
המשפטים. זו היא ההזדמנות הראשונה אשר נפגשנו עם שר המשפטים ושמענו
ממנו הערות אההה בקשר לשאלה חשובה מאוד.
שר המשפטים אמר לנו שבשאלה היסודית והעקרונית - אם הכנסת
צריכה בכלל לדרון בשאלת החוקה - יש חילוקי דעות בממשלה. אינני רוצה

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
סדר עבודת הועדה
האזרחי. קליבנוב

רל.

להכנס לעצם השאלה אם המצב הפוליטי והמצב בכנסת מחייב את הגישה לדיון בשאלת החוקה מיד. אני חושב שבענין זה עדין לא היו דיונים מספיקים, אולי אפילו לא במפלגות, ובעיקר לא בעתונות. עדין אין דעת ציבור מגובשת מסביב לשאלה הזאת. אם לחיוב ואם לשלילה, יש הרבה מאוד נימוקים בשאלה זאת, אשר כדאי לעמוד עליהם. לא רק אנחנו צריכים לקחת בחשבון את הנימוקים האלה, כי אם כל הציבור מאחרינו. צריכה להיות דעה קהל בשאלה זאת.

לפיכך אני מציע שנעמיד את השאלה הזאת - לא מה צריכה להיות

הקונסטיטוציה, כי אם האם צריך להיות דיון בשאלת החוקה ואם המסיבות מחייבות שנגש לכך מיד - לדיון בסיעות ובמפלגות שלנו כדי לדעת מה דעת הציבור אשר עומד מאחרינו.

לפני כן רצוי לקבל את הצעת שר המשפטים לשמוע את דעת

ראש הממשלה בענין זה, לא רק בתור ראש הממשלה כי אם מפני שהוא מייצג הלך רוח מסוים בשאלה זאת. אנחנו יודעים מה הוא יחסו של ראש הממשלה להרבה שאלות, ובתוכן לשאלות החוקים בכלל, והיות והוא ראש הסיעה הגדולה, דעתו מקשרת ומחייבת את חברי הקואליציה וביחוד את חברי מפלגתו. אינני חושב שתהיה לנו אפשרות לערך ויכוח אחר בשאלה זאת, אך חשוב לנו מאוד לשמוע את דעתו. יתכן שנימוקיו יעמידו את המתנגדים לו בפני המחשבה שאולי באמת הזמן אינו מתאים. על כל פנים, מן הצדק ומן היושר, וגם מן החכמה הפוליטית לשמוע את דעת ראש הממשלה בענין זה.

לאחר שנשמע את דעת ראש הממשלה עלינו להעמיד זאת לדיון

בסיעות ובמפלגות שלנו, וציבור כולו, ורק לבסוף להעמיד את השאלה בפני עצמנו ולהחליט ברוב דעות אם אנחנו נגשים לעבודה הזאת או לא. אם נחליט לגשת להכנת החוקה, הרי אין ספק שדבר זה צריך להיות על סמך הצעה מסוימת. אינני אומר שזה צריך להיות דוקא הצעת כהן, יש לבדוק את הדבר.

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
סדר עבודת הועדה
י. קליבנוב

לי יש משאלה לשר המשפטים: שהוא ימצא אפשרות - או שיבקש
את מישהו מעוזריו - להרצות בפנינו על מבנה משרד המשפטים. בחור ועדה
הקשורה למשרד המשפטים, זכותנו וחובתנו לדעת איך עובד משרד המשפטים,
מה הן מחלקותיו, איך נעשית עבודתו, ויש לנו גם זכות להביע משאלות
בקשר עם עבודת המשרד. לי נדמה שהדבר הזה רצוי עד מאוד, כדי
שעבודתנו תהיה משולבת בעבודה משרד המשפטים.

בנוגע לחוקים אשר משר המשפטים מחכונן להביא בפנינו: יש
דברים פחות דחופים וישנם - יותר דחופים. לדעתי, כדאי שנקדיש דיון
כדי להביע עצה ומשאלות, מה לדעתנו הם הדברים החיוניים והדחופים
ביותר.

אשר לאופן מסירת החוקים לוועדה זאת א אחת, אני מרשה
לעצמי לא להסכים לדעת שר המשפטים, כי אינני חושב שבמובן זה הדברים
הם בסדר. שר המשפטים יכול להגיד שאיננו פקוחה על על הועדות, ועוזריו
מסתתפים בכל הועדות ומשתדלים לסדר ולתקן עד כמה שאפשר את הדברים
הנוגעים לפרוצדורה, למשפט ולחוק, אבל אנחנו איננו יכולים להסתפק
בכך. ועדתנו, אמר כזה בתוכה על כל פנים את החלק המקצועי של עורכי-הדין
בבית הזה. גם הממשלה וגם יתר הועדות בכנסת צריכות לבוא לידי הכרה
שבשאלות החשובות צריך להיות לפחות דיון משותף עם ועדת החוקה.

ג. ורהפטיג

אחחיל בשאלה אשר גמר בה החבר קליבנוב: אני הייתי בעד
זה שנמשיך בשיטה אשר נקבעה בוועצה המדינה, כי לא תהיה לנו חקיקה אחידה
אם הדברים לא יעברו דרך ועדה אחת. מכיון שהדבר הזה לא נחון בידינו
הייתי רוצה ששר המשפטים ילווה כל חוק בהמלצה שלו, לאיזה ועדה החוק
צריך לעבור, כדי שלא נהיה מופתעים, ע"י העברת החוקים לוועדות לא

מחאימות. כמובן שהמלצה זאת לא תחייב, אבל הכנסת תחשוב בדעת מוסחה
ללאותו ענין.

בקשר עם סדר העבודה שסוכם כאן ע"י היו"ר: אם אנחנו

מחליטים שהחוק יעבור אצלנו קריאה ראשונה ואחרי כן יועבר לוועדת משנה
ואחר כך יעבור אצלנו קריאה שלישית - האם לא כדאי לדאוג לכך שנבטל
את הקריאה הראשונה? בכנסת? אחרת אנחנו עושים את מהלך החקיקה שלנו
גם לכבוד וגם ללא הגיוני. הויכוח בכנסת צריך בעצם להיות בקריאה שניה
ולא בקריאה ראשונה, לאחר שהועדה עברה על החוק ויודעת את פרטיו.
אני סבור שצטרך לחשוב בנוגע לסדר עבודתנו, איך להביא
חוקים אשר יובאו ביוזמת הצירים ולא מטעם הממשלה.

לשאלת החוקה: אינני רוצה להכנס להיכוח הגדול אם צריכה

להיות חוקה או מגילות מגילות. אנחנו יכולים לקבל חוקה באחת משתי
הדרכים האלה: או שהממשלה תביא בפנינו איזה הצעה ואנחנו נדון בה כשם
שאנחנו דנים בכל חוק אשר מובא אלינו; או שצריכה להחקבל החלטה
על כך בכנסת, אשר מטילה על הועדה להכין חוקה. כל זמן שאין לצו
לא הצעת הממשלה ולא החלטת הכנסת - אינני יודע על איזה סמך
אנחנו יכולים לקחה לעצמנו את הזכות לעבד חוקה. יש לנו אפשרות לדרוש
מחממלה להביא בפנינו הצעה ואז או שחבוא הצעת הממשלה אחא או - החלטת
הממשלה לא להציע הצעה כזאת, ואז אנחנו יכולים להביא את הענין לכנסת.
הצעה היא לחכות להודעת הממשלה אם היא רוצה להביא בפנינו הצעה, ואם
לאו - יכול לקום כל ציר ולהציע להביא את הדבר בפני הכנסת.

לעומת זאת, הייתי ממליץ מאוד על ההצעה השניה של שר המשפטים

המשפטים: להתחיל לטפל בחוקה קטנה, המכילה את החלקים העקריים של החוקה,
אשר תסדיר את ענין הרשות המחוקקת, והרשות המבצעת. העבודה הזאת תהיה
אחת לחוקה. אין אפשרות של יוזמה ע"י ועדה. יוזמת החקיקה יכולה להיות

רל.

או ע"י הממשלה או ע"י ציר. מכיון שהממשלה לא הביאה כל הצעה, ואין הצעות ע"י צירים, אני סבור שקדין מוקדם לדבר על כך. אני ממליץ בפני הממשלה שהיא תציע לנו את החוקה הקטנה פרי שנדון בה.

ג. גר-רבי-חאי

נדמה לי שכולנו מסכימים להצעה שנשמע קודם את דעת ראש

הממשלה בשאלה החוקה. אני שייך למפלגה אשר עשתה עבודת הכנס בקשר עם השאלה הזאת. אך העבודת האלה נעשו לפני שנה, והרבה דברים שנדמו אז לברורים ושסכמנו אוחם בפורום מפלגתי - יתכן שקוקים לשינויים. אך נדמה לי שעלינו לשמוע קודם את הרצאת ראש הממשלה ואחרי כן ננהל ויכוח על זה.

אני מצטרף בהחלט לתודתו של החבר קליבנוב על הרצאת

שר המשפטים

בקשר לחכנית החקיקה: אשר לחוקה הנסחרת, מבלי להכנס

למחלקת המשפטים, אני רוצה להגיד שלא יתכן שאנחנו נקבל חובת של חוקה אשר מנציב חקק בלונדון. הדבר הזה לא בא בחשבון באופן עקרוני. ובקשר לכך אני בא לבעיה שניה: עלינו עברה תקופת מהפכה. אנחנו לא עברנו באופן ישיר ממסגרת חוקית מסוימת למסגרת חוקית שניה.

היחה מספכה, והיו כל מיני צורות ביניים. היזה מנהלת העם והיחה

הממשלה השמנית. נדמה לי שהאקט הראשון אשר צריך היה להיעשות ע"י האסיפה המכוננת היה צריך להיות האקט הנותן חוקף לכל מה שנעשה בתקופת הביניים. לפי עניות דעתי צפויות לנו הרבה אי-נעימויות, אם לא יהיה אינדמניטי-אקט. ישנן הרבה פעולות אשר נעשו ע"י פקירי ממשלה, מנהלת העם, קציני הגנה, אשר יש להם הגיון יסודי בחוק, אבל הדברים זקוקים לאישור בחוק. אני מציע ששר המשפטים יטיל על אחד מעובדיו האזרחיים

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.6.49
סדר עבודת הועדה
ד. בר-רביהאי

לבדוק את השאלה.

ביחס לסידור העבודה - אני בעד חקיקה אחידה. אך אני חושב שהנסיון של מועצת המדינה היה נסיון ממין אחר. היתה לי הזכות - בקשר עם חוק אחד שהייתי אחראי לו - להשתתף בשחי ישיבות של ועדת החקיקה. יש לי דעה משלי על אופן העבודה שם, אבל אין זה פותר אותנו מהבעיה היסודית, איך להגיע לחקיקה אחידה אם כל החוקים לא יעברו בוועדה זאת, כדי שלא נעמוד בפני סחירות המרדוח מאוד.

ד. בר-ניר

לסדרי עבודתנו: אני מחלק את הבעיה הזאת לשניים. שאלה אחת היא שאלת קצב עבודתנו, ושאלה שניה היא שאלת סמכות הועדה. ביחס לקצב עבודתנו, שמענו היאור, שאם כיהוא יכול להיות מוצדק ע"י המסיבות, הוא מדאיג ביותר. הצעות חוק אשר מונחות מאוגוסט, עוד טרם עברו את המסננת של הממשלה. החוקים מוכנים, הממשלה מפגרת, ואנחנו בטלים מעבודה. לי יש הרגשה שאנחנו זושלימים וזוחלים בגלל זה שלא מזמנים לנו הצעות חוק אשר תצדקנה את קיומנו. אינני סובר שהברחת איזה שהוא חוק אלינו, כפי שאמר שר המשפטים, שזה פותר את העומס שם ואת הבטלה כאן. הייתי מציע ששר המשפטים יעמיד את הממשלה על המצב ויקבל טפאצת ממנה היחר להעביר חוק ישר אלינו, או שהממשלה תעביר את סמכותה לוועדה של שני שרים אשר יעברו על החוק הזה בשם הממשלה, ואז החוק יעבור אלינו. אני רואה זאת כדבר דחוף ביותר כדי לזרז את עבודתנו.

לבירור סמכותה של הועדה: הועדה הזאת חכרע חחת העומס אם היא תקבל עליה את הליטוש האחרון של העבודה יורידית אשר נעשית ע"י כל הועדות. בהרבה חוקים יש נקודות ראות פוליטיות, יש אינטרסים סוציאליים, ויש לכך ועדות שהן ערות לענייניהן, ודאי לא נרצה להכתיר

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.6.49
סדר עבודת הועדה
ד. בר-ניר

רל.

את עצמנו מעל לוועדה אשר דנה בענינים אלה. אך אני גם אינני מקבל את ההגדרה המעליבה לדעתי, שהועדה שלנו ^(היא) משיריים, ושכל דבר אשר אינו שייך לשום ועדה - עובר לוועדת חוק ומשפט. מוכרחה ^{להיות} הגדרה ~~שפוא~~ האומרת שכל הענינים הכלליים אשר אינם נוגעים לצבא או לעיריות או לכלכלה או לכספים, ויש להם ערך משפטי כללי במדינה - הדברים האלה יועברו לוועדת חוק ומשפט. היות ואנחנו חיים בערפל, אני ממליץ על פגישה. אני סבור שכדי שתבוא הגדרה בהירה של סמכויותינו, מוכרחה לציות פגישה בין כמה חברים מועדת הכנסת ובין כמה חברים מועדתנו, בהשתתפות שר המשפטים אשר יקבלו כמה עקרונות. בליט ברירה אקבל את ההצעה לשעת חירום של ורהפטיג, שכאשר יביאו הצעת חוק לכנסת, ששר המשפטים ימליץ לאן היא צריכה לעבור.

בענין החוקה, אינני זקוק לחוות דעת הממשלה, כי אין זה בסמכותה של הסמכות המבצעת להכין הצעת חוקה. באופן מעשי אנחנו יכולים לשמוע את דעתה, אך איננו זקוקים לחוות דעתה. ההצעה הקונקרטיה אשר נשמעה כאן, שנשמע את ראש הממשלה - אני מקבל אותה בשתי ידיים, אבל אין לה כל נגיעה לשאלה הפרינציפיונית. באופן פרינציפיוני אני מתנגד לכך שהממשלה תתערב בשאלת החוקה, אם יש צורך בחוקה או אין צורך בחוקה.

שר המשפטים אמר שחבר אחד בוועדה הזאת (במקרה זה הייתי

אני) אמר שהשאלה נפתחה. החברים אשר מנהלים מחדש את הויכוח סוטים

מההחלטה שנחקבלה, מפני שהמסלול עדי עכשיו היה במגמה לקבל חוקה.

כאשר עיבוד הצעות במועצת המדינה, בוועדת החוקה, כתבו בפירוש שמכנינים

את החוקה בשביל האסיפה המכוננת, אשר כל טעם קיומה הוא עיבוד החוקה.

רל.

לאחר זאת שינו את שמה של האסיפה המכוננת. מדוע קראו לה כנסת ראשונה?
שר המשפטים אמר שהעובדה שקבעו ועדת חוקה אין משמעה שקבעו שיש צורך
בחוקה. עוד לא שמעתי שקובעים ועדה לשם דיון בדברים פרובלימטיים. לאחר
שהשאלה נחככה אינני הולך בדרך פורמלית. אני מוכן לדון בשאלה, ובעקבותיה
שר המשפטים אני קובע: לא נמלט מבעיות היסוד של המדינה. יש בפנינו
שתי דרכים: או לעשות זאת בדרך פרטיזנית, שכאשר ידונו על עניינים
שונים, יגניבו מושגי חוקים - לדעתי בצורה אנארכית, לא הוגנת - או
שננהל בינינו ויכוח גלוי וקרוב גלוי על עקרונות של חוקים.
פאחר שאני בעד עיבוד חוקה לאלטר, אינני מקבל את ההצעה
שהצעת ליאו כהן תשמש לנו הצעת יסוד, קודם כל משום שיש בזה הפגנה.
כאשר אומרים שמקבלים את עבודת ליאו כהן כיסוד, יש בזה מעין הסכמה
לעיקרי הדברים בהצעה הזאת. אני קראתי את העבודה הזאת, ואינני בא לבטלה,
אבל במה היא נבדלת מהצעת חוק אשר אני עבדכם הנאמן הייתי מעבד, על
הדברים היסודיים אשר עוברים כחוט השני בחוקה - האופי החילוני של מדינת
ישראל או לא חילוני, וכו' ? אני חושב שהעבודה הזאת לא תרד לטמיון,
ויחכן גם שנדון בה, אך אני מתנגד להחלטה פורמאלית שנקבל את הדבר הזה
כהצעת יסוד.
אני מתנגד גם לכך שנטיל את עיבוד החוקה על איש אחד.
יחכן שמבחינה טכנית, אפילו מבחינה עיונית - הדבר יותר טוב, אך אל
נשלה את עצמנו, יש בינינו תפישות די רחוקות זו מזו. שום איש לא
יספק גם את אלה וגם את אלה. פירוש הדבר שכל העבודה הפרלימנטרית חתומה
על סלע הויכוחים בינינו. מדוע לא נעשה זאת מלכתחילה? מדוע לא
נרכיב ועדה מצומצמת שתחלק את עבודתה כפי שתמצא לנכון? אני חושב
שעבודתנו תהיה ברכה לבטלה אם נטיל אותה על איש אחד. מוטב שנקו
בחשבון מיד את הרכב הכוחות שלנו, נרכיב ועדה משנה אשר תחליט איזה
חומר תקח כיסוד.

י. לם

אני מעריך שהחומר המונח בפנינו לעיבוד החוקה איננו מספיק. אינני נגש לשאלה מבחינה פוליטית, אני רוצה לדון|בה מבחינה אישית. עברתי על החומר אשר הוגש לנו ע"י ד"ר ורהפטיג. זה תומר חשב, אך אין זה מספיק. אינני חושב שגם הצעת כהן יכולה לשמש בתור יסוד לויכוח על חוקת היסוד. אנחנו זקוקים להצעה של הממשלה. אין זה נכון שהרשות המבצעת אינה מכינה חוקה, הכנסת זקוקה לאינציאטיבה של הממשלה. לדעתי הדרך הנכונה היתה לו הממשלה היתה מרכיבה ועדה של מומחים, אולי בהשתתפות כמה מחברי הכנסת, אשר היתה נגשת לכל הפרובלימות באופן יסודי, היתה בודקת איך החוקות בפועל בכמה ארצות, ואז אולי יכולים לקבל הצעה או שתי הצעות יסודיות אשר חשמשנה יסוד לויכוח.

חוקה זה ענין חינוכי לדורות. אנחנו מעוניינים שתהיה חוקה. שאלה אחרת היא אם אחרי עיבוד החוקה נחליט שהיא ניתנת או לא ניתנת לשינוי| או אם יש להשאיר זאת לכנסת השניה או השלישית, לתת את הגושפנקא האחרונה על החוקה.

מה שמדאיג אותי יותר מענין החוקה הוא מצב התחוקה בארץ. לו בתי-המשפט היו רוצים היו יכולים להחליט נגד הממשלה בכל הדברים אשר הממשלה מגישה להם או שהיא מופיעה בתור צד. הקונסטיטוציה היא קונסטיטוציה בריטית, החוקים הם חוקים בריטיים, עד כמה שהם לקויים. אני הייתי דורש ממשרד המשפטים הכנת חוקים המספקים את צרכי הציבור בתביעות אזרחיות, חוק עדות חדש שהוא חשוב מאוד, וכו'. אני דורש ומבקש ממשרד המשפטים להשקיע הרבה מחשבה בענין זה ולהציע לנו תיקון בשטח זה.

אני יודע שמשרד המשפטים משגיח על כל הועדות, אך אין זה מספיק. או שהשאיפות או ועדת הכנסת יחליטו על מנגנון משפטי של

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
פדר עבודת הועדה
י. לם

שנים שלושה יועצים כדי לכוון את עבודת הועדות, או, אם אין ברירה,
ירכיבו ועדה של ארבעה-חמישה איש מבין חברי הכנסת המנוסים בניסוח
חוקים, והם יעברו על כל חוק וחקק.

הועדה מחליטה: להמשיך בדיון בשאלה זו
בישיבה הבאה.

רל.

חוק מבקר המדינה (חיקונים)

הינו"ר נ. ניב

אמסור לכם דיון-וחשבון פשיבה ועדת המשנה:

ד"ר בדר העלה את השאלה של ¹²³המבקר להופיע בפני

הכנסת. שאלנו את דעת היועץ המשפטי והוא אמר שהוא נוטה לכך שתהיה
לו ^{לכ-15}דעה. שר המשפטים אמר שלדעתו לא צריכה להיות לו ¹²³דעה זאת. החלטנו
לרשום בפרוטוקול שאין אנחנו מפניסים בחוק זה שום דבר, היות וזאת
שאלה עקרונית פרינציפיונית, כדי שהענין יובא לדיון בוועדת החוקה.

האם אין התנגדות להכנסת סעיף-קטן נוסף בסעיף 2, האומר
שעל המבקר למסור הצהרה ~~אם~~ בפני נשיא המדינה שהוא יהיה נאמן למדינת
ישראל ולחוקיה?

ההצעה מתקבלת.

(הסתייגות לד. בר-ניב: שההצעה חמסר בפני
הכנסת ולא בפני נשיא המועצה).

בסעיף 12: היתה הסתייגות להשאיר את סעיף 12 של הצעה ~~אמסור~~

הממשלה. היתה הצעה של ד"ר ורהפטיג להשמיט את הסעיף והיא נתקבלה.

כאשר ועדת-המשנה דנה בענין הזה היא התקשתה ולא הבינה מדוע צריך
להשמיטו. לכן החליטה ועדת-המשנה לפנות אל הועדה שתתן את הסכמתה להחזקת
הסעיף.

ר.ל.

ועד החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
חוק מבקר המדינה (תיקונים)

ז. ורהפטיג

או
אני סבור שזה מיותר. המבקר יבחר ~~עצמו~~ ע"י הכנסת
או ע"י הממשלה. בנוגע למוסדות אשר בוחרים בו - זה בודאי מיותר,
אם אנחנו בוחרים במוסד הוא צריך לחת לנו כל מה שנדרוש ממנו,
לכן אין צורך לכתוב זאת.
(ב) כל עצם הכתיבה בחוק שתפקידו ליתן חוות דעת - מיותרת.
תפקידו של המבקר היא הביקורת. חוות דעת - זאת אין כותבים בחוק.

חיו"ר נ. ניב

הצבעה

ב-9 נגד 1 מחליטים לשנוח את ההצבעה
הקודמת בסעיף 12, ולהשאיר את סעיף 12
של הצעת הממשלה. (סעיף 12 שנחקבל ע"י
הועדה יהיה סעיף 13.)

(הסתייגות לז. ורהפטיג)

האם הועדה מסכימה לשינוי שהוצע
בעת הדיון בסעיף זה, לכחוב במקום
"אם ידרש לכך מאת הועדה" -
"אם יתבקש לכך ע"י הועדה".

התיקון נתקבל.

בסעיף 12 (שיהיה עכשיו 13) החלטנו לנסח "עובדי המבקר".
משרד המשפטים מבקש אותנו לחשוב ~~על~~ אם לא כדאי להשאיר כאן את הנוסח:
"לשכה לביקורת" או "מוסד לביקורת".

נוסח משרד המשפטים - מתקבל.

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.5.49
חוק מבקר המדינה (תיקונים)

ח. רובין

בענין פיתורי עובדים, הכוונה היא שהנוהג יהיה בניגוד
למשרדים ממשלתיים אחרים, שהם יהיו תלויים רק במבקר. אינני מציע
לשנות את הנוסח, אלא שהיו"ר יודיע בתחילת הדיון שאין סעיף זה בא
לשנות את מה שנקבע לגבי האגודה המקצועית, שלא יחולו על עובדים אלה
חוקים מיוחדים.

מתקבל.

הישיבה ננעלה ב-20.30.